

§ 264

Remissvar gällande betänkandet Värdet av vinden - Kompensation, incitament och planering för hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften

Ärendenr 2023/716-1.3.1.5

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta remissvaret nedan, med korrigerings, som sitt eget.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

Luleå kommun har tagit del av slutbetänkandet av Utredningen om stärkta incitament för utbyggd vindkraft, SOU 2023:18 Värdet av vinden – kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften.

Utredningsarbetet grundar sig på ett ursprungligt direktiv (Kommittédirektiv 2022:27) och ett tilläggsdirektiv (Kommittédirektiv 2022:135).

Luleå kommun är enig med utredningens slutsats att en ökad kommunal tillstyrkan av vindkraftsetableringar endast kan uppnås genom ekonomisk kompensation till kommuner. Ekonomiska incitament behöver gälla både för kommande etableringar och för kommuner som har tagit stort ansvar för omställningen till ett fossilfritt samhälle med redan genomförda etableringar. Luleå kommun anser att ekonomisk kompensation till kommunerna för både land- och havsbaserad vindkraft skyndsamt behöver beredas vidare.

Övriga delförslag i utredningen är viktiga men kommer inte att, utan ekonomisk kompensation till kommunerna, ge den effekt på ökad kommunal tillstyrkan av vindkraft som samhällets omställning kräver.

Förslaget anger att kommunen ska förena sin tillstyrkan av en vindkraftsanläggning med ett krav på att anläggningen ska finansiera lokalsamhällets utveckling. Luleå kommun delar SKR:s synpunkter att det riskerar att leda till att ytterligare ansvar läggs på kommuner att avvara resurser för tillsyn av en struktur vars syfte är att värna flexibilitet och frihet mellan projektör och lokalsamhälle.

Luleå kommun delar Norrbottens Kommuners synpunkter på delförslaget om rätt för närboende att ta del av intäkt från vindkraftverk. Det bedöms vara för snävt avgränsat och bör inkludera redogörelse om fler potentiellt påverkade grupper som jord- och skogsbruk, rennäring samt besöksnäring.

Luleå kommun anser att utredningens intentioner om kompensation för lokalsamhället, närboende och ägare av intilliggande fastigheter är goda men behöver ytterligare beredning.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har 2023-09-11 § 218 föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta remissvaret nedan, med tillägg, som sitt eget.

Sammanträdet

Kommunstabens föredrar ärendet med korrigeringen under rubriken sammanfattning av ärendet, från: ~~Luleå kommun delar SKR:s synpunkter på förslaget om att kommunen ska förena sin tillstyrkan av en vindkraftsanläggning med ett krav på att anläggningen ska finansiera lokalsamhällets utveckling. Det riskerar att leda till att ytterligare ansvar läggs på kommuner att avvara resurser för tillsyn av en struktur vars syfte är att värna flexibilitet och frihet mellan projektör och lokalsamhälle till: Förslaget anger att kommunen ska förena sin tillstyrkan av en vindkraftsanläggning med ett krav på att anläggningen ska finansiera lokalsamhällets utveckling. Luleå kommun delar SKR:s synpunkter att det riskerar att leda till att ytterligare ansvar läggs på kommuner att avvara resurser för tillsyn av en struktur vars syfte är att värna flexibilitet och frihet mellan projektör och lokalsamhälle.~~

Ordföranden (S) föreslår bifalla arbetsutskottets förslag med ovan föreslagen korrigerings.

Ingrid Vesterlund (SD) föreslår avslå arbetsutskottets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer eget förslag och Ingrid Vesterlunds förslag mot varandra och finner att kommunstyrelsen bifaller ordförandens förslag.

Beskrivning av ärendet

Luleå kommuns remissvar

Inget förslag på intäkt för kommunen

Luleå och hela norra Sverige genomgår en omställning där befintliga och nya industrier ställer om till en fossilfri produktion. Satsningarna på nya fossilfria industrier i Luleå och regionen får en dramatisk effekt på de nationella klimatmålen. Nya produktionsprocesser, ny teknik och förnyelsebar energi är nycklarna. Det innebär ett större behov av fossilfri el än det som finns tillgäng-

ligt i dag, där vindkraft är en del som behöver tillföras. Utredningen pekar på ett underskott för SE1 (Norrbotten och delar av Västerbotten) år 2045 med en energibalans på -145 TWh år och med det största underskottet i landet.

Det som händer just nu i norra Sverige lockar stora investeringar och skapar många nya arbetstillfällen. Regeringens särskilda samordnare har bedömt att omkring 100 000 personer behöver flytta till norra Sverige för att klara behovet av arbetskraft. Ekonomisk tillväxt i form av arbetstillfällen och investeringar faller dock inte ut i alla kommuner i regionen.

I fråga om etablering av storskalig vindkraft både på land och till havs har kommunerna och ska fortsatt ha en avgörande påverkan på lokaliseringen. Kommunen ska i sitt beslut om tillstyrkan ta ställning till markens lämplighet och kommunens utvecklingsmöjligheter i stort före hänsyn till ett regionalt och nationellt system. Nyttan av storskalig vindkraft som energiproduktion realiserar inte till någon stor del lokalt, utan ofta i andra delar av regionen eller landet och är alltså inte direkt kopplad till anläggningen i sin lokala kontext. I Luleås och Norrbottens kontext innebär det att den lokal tillväxten fördelas olika när energiproduktionen sker i en kommun medan den ekonomiska tillväxten faller ut i en annan kommun. Luleå kommun delar Norrbottens kommuners uppfattning att en ekonomisk kompensation för storskalig vindkraft skulle ge kommunen bidra till att lokalt realisera nytta av energiproduktionen.

Genom att tillsätta utredningen *Stärkta incitament för utbyggd vindkraft*, har staten skapat en förväntan på förslag om ekonomisk kompensation till kommunerna. Utredningen har genom sitt omfattande arbete med frågan dragit slutsatserna att tillräckliga incitament för att väsentligt öka kommunernas tillstyrkan bara kan uppnås genom att land- och havsbaserade vindkraftverk ger en intäkt till den kommun där de står. Utredningen konstaterar vidare att en sådan intäkt bara kan åstadkommas genom statlig finansiering eller beskattning. Hur ett sådant system ska kunna utformas har däremot inte utredningen fått föreslå, på grund av sina direktiv. I betänkandet konstaterar utredningen som följd att kommunernas incitament inte kommer att öka genom de förslag som läggs fram.

Luleå kommun delar SKR:s uppfattning att utredningsdirektiven medför att utredningen varit förhindrad att lägga fram effektfulla svar på den fråga den är satt att utreda, vilket är olyckligt.

Tillfälligt stöd till kommunerna för energiplanering

Ett ekonomiskt stöd kan bidra till att möjliggöra ett proaktivt arbete i kommunen gällande vindkraft, vilket ökar tydligheten för alla parter. Luleå kom-

mun ser därför positivt på förslaget om ett statligt stöd för att stärka kommunernas förmåga till energiplanering och fysisk planering gällande vindkraft. Luleå kommun delar Norrbottens kommuners uppfattning att den föreslagna perioden däremot behöver förlängas för att kommuner med intresse av att uppdatera sina energiplaner och synen på vindkraft i översiktsplanen, ska hinna med att utnyttja det. Det behövs långsiktiga förutsättningar för att kommuner ska kunna prioritera frågorna och arbeta fram underlag. Det föreslagna bidraget är också mycket begränsat i storlek vilket inte heller bidrar till långsiktigheten.

Luleå kommun vill också påpeka att stödet måste vara enkelt och inte omfattas av större administration för kommunen som söker stödet vilket behöver följas med en tydlig vägledning från statens sida.

Lokalsamhälle

En reglering av kommunernas inblandning till att förena sin tillstyrkan av en vindkraftspark med finansieringsvillkor är i sig ett rimligt förslag. Eftersom kommuner därutöver inte får precisera villkor så ställs höga krav på förfarandet mellan tillståndshavare och lokalsamhälle. Detta kräver huvudsakligen att berättigade organisationer och bedömningsgrunder för att utse dessa fastställs. I förslaget samråd mellan parterna verkar reellt inflytande för lokalsamhället saknas då tillståndshavare i slutändan själv beslutar om fullgörande. Detta riskerar att motverka lokal förankring ifall fördelning inte sker enligt lokalsamhällets prioriteringar. En ytterligare aspekt att ta med i beaktning är att föreningsliv förändras över tid när organisationer avvecklas och bildas. Luleå kommun delar Norrbottens Kommuner uppfattning att förslaget ses som ofullständigt och efterfrågar genomgående bearbetning.

Vidare framstår förslaget som svårförståeligt gällande vilken roll som kommuner förväntas att fylla enligt förslaget. Detta med hänvisning till förslag om kommunernas ingripande och säkerställande av utbetalningar vid bristande fullgörelse hos tillståndshavare. Det saknas även uppgifter om skyldighet till tillsyn och villkor för agerande i dessa fall. Kommunen hyser stor oro över att omfattande belastning i form av kontrollverksamhet eller fondadministration faller på kommunerna. Luleå kommun delar Norrbottens kommuners uppfattning att den kommunala finansieringsprincipen tillämpas i stället för att kommunerna själva ska stå för kostnaderna.

Närboende

Luleå kommun anser att det är viktigt att närboende till vindkraftverk får rätt till intäktsdel från verken. Luleå kommun instämmer med SKR:s ståndpunkt att nuvarande förslag framstår som restriktivt genom att fastställa ett gränsvärde som riskerar utebliven ersättning till bostadsägare i områden med lägre

fastighetsvärden. Det är viktigt att närboende med lägre värderade bostäder inte uteblir ersättning ifall målet är en rättvis och likvärdig lagstiftning för samtliga berörda. Norrbottens glesa områden berörs särskilt av detta eftersom bostadsvärderingar ligger betydligt lägre än i tätbebyggda områden.

Luleå kommun delar även Norrbottens Kommuner synpunkt om att förslaget saknar beskrivning av andra grupper som kan drabbas i form av minskade fastighetsvärden eller möjliga intäktsbortfall. Innan förslaget ska kunna ses som färdigberett behöver det klarläggas huruvida närliggande fastigheter utan bostadsbyggnader och näringsverksamheter riskerar någon negativ ekonomisk påverkan. Bland tänkbara parter som potentiellt kan påverkas finns jord- och skogsbruk, rennäring samt besöksnäring. Därav efterlyser förbundet en redogörelse om konsekvenser för fler berörda grupper och bedömning kring eventuell ersättning till dessa.

Luleå kommun ställer sig positiv till en inlösenrätt för fastighetsägare med bostadsbyggnad nära landbaserad vindkraft. Vi delar också Norrbottens Kommuner synpunkt att även bedöma rimligheten för inlösenrätt hos närliggande fastigheter utan bostadsbyggnader. Detta skulle vara särskilt viktigt ifall deras fastighetsvärden minskar samtidigt som de exkluderas från intäktsdelning.

Regionala planeringsunderlag via Länsstyrelserna

Luleå kommun stödjer SKR:s ställningstagande i fråga om regionala planeringsunderlag. Regionala planeringsunderlag via länsstyrelserna kan vara till hjälp om de bidrar med fakta till kommunernas arbete med förutsättningarna för vindkraftsetableringar exempelvis i den översiktliga planeringen. Luleå kommun ser positivt på förslaget om att länsstyrelserna ges i uppdrag att utarbeta regionala planeringsunderlag. Detta under förutsättning att de regionala planeringsunderlagen är faktabaserade och inte utgör markpolitiska ställningstaganden i frågor som ankommer på kommunen att besluta.

Dialog:

Dialog har skett med Norrbottens Kommuner. Luleå kommun har även tagit del av SKR:s yttrande på förslaget vid beredning av ärendet.

Beslutsunderlag

- Remissmissiv – Värdet av vinden – kompensation, incitament och planering för hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18), KLF Hid: 2023.3693
- Information om svarstid tillhörande remiss av betänkandet Värdet av vinden - Kompensation, incitament och planering för hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18), KLF Hid: 2023.3694

- Norrbottens kommuners utkast på remissvar gällande betänkandet Värde av vinden - Kompensation, incitament och planering för hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18), KLF Hid: 2023.6137
- Sveriges Kommuner och Regioners yttrande gällande betänkandet Värde av vinden - Kompensation, incitament och planering för hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18), KLF Hid: 2023.6138
- Kommunstabens förslag till beslut gällande remissvar på betänkandet Värde av vinden - Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften, KLF Hid: 2023.6136
- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2023-09-11 § 218, KLF Hid: 2023.6275
- Sverigedemokraternas förslag till beslut gällande remissvar - Värde av vinden, KLF Hid: 2023.6270

Beslutet skickas till

Regeringskansliet, klimat- och näringslivsdepartementet